

Měřínský, Zdeněk

[Barral i Altet, Xavier. Frühes Mittelalter: von der Spätantike bis zum Jahr 1000]

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. M, Řada archeologická. 1998, vol. 47, iss. M3, pp. 105-106

ISBN 80-210-2012-1

ISSN 1211-6327

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/113794>

Access Date: 28. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

charakter rondelů, zatímco podle jejího mínění pro jejich funkce sakrální a dokonce kalendářní není dokladů.

Vcelku je třeba dát autorce za pravdu, že „rondelová archeologie“ je stále ještě v počátcích a že pokusy o funkční interpretaci našich nejstarších „woodhenges“ jsou determinovány stále kusými vědomostmi o nich samých (s. 119). Jsem však přesvědčen, že se dosud málo využívá mladších a „čitelnějších“ analogií, kterými jsou objekty typu „henge“ v různém konstrukčním provedení od neolitu po ranou dobu dějinnou. Jakoby nám chyběla odvaha přistoupit k řešení problému z vyššího historického nadhledu. Domnívám se, že máme právo těchto analogií využít a hypotézy o významu rondelů budovat.

Vladimír Podborský

Xavier Barral i Altet, Frühes Mittelalter. Von der Spätantike bis zum Jahr 1000. Herausgeber: Henri Stierlin. Benedikt Taschen Verlag GmbH, Köln–Lisboa–London–New York–Paris–Tokyo 1997, 237 str., množství barevných vyobr., map, plánů a rekonstrukcí staveb v textu.

Jedná se o jeden z prvních vyšších svazků rozsáhlého mezinárodního projektu, jenž má ve čtyřiceti dílech podat populárně, avšak na vysoce odborně pojaté úrovni, přehled dějin a vývoje architektury na naší planetě od jejich počátků po současnost. Vydávání jednotlivých svazků je plánováno do rozmezí let 1996–2003 a editory i autory některých z nich jsou Henri Stierlin a Philip Jodidio, oba přes své uměnovědné vzdělání orientovaní na ediční činnost a zejména odborně zaměřenou žurnalistiku (o skladbě řady i autorech srov. informaci Sedliny a dočasnost, č. 3, 1998). Autorem recenzované knihy o architektuře raného středověku i připravovaného svazku o románském období (1998) je profesor dějin středověkého umění na universitě v Rennes a bývalý ředitel Museu Nacional D'Art de Catalunya v Barceloně Xavier Barral i Altet.

Po úvodu naznačujícím historickou kontinuitu vývoje od pozdní antiky k ranému středověku (s. 7–11) jsou text i obrazový doprovod publikace rozděleny do sedmi oddílů. Výklad prvních dvou jde právě ke kořenům raně středověkého a křesťanského období i jeho architektury v předchozí epoše a rozvoji jejího výtvarného umění včetně jednotlivých základních typů sakrálních i profánních staveb na celém teritoriu pozdní říše římské (Die Spätantike, S. 13–39; Entfaltung der frühchristlichen Baukunst, S. 41–69). Další dva oddíly jsou již obsahově zaměřeny k obohacení dědictví původního antického stavitelství novými výrazovými prostředky mladých dynamicky se rozvíjejících etnik a jejich státních útvarů v době stěhování národů a raného středověku s důrazem na úlohu Itálie pod vládou Ostrogótů a merovejské Galie (Nationale Ausdrucksformen, S. 71–95) a architekturu okrajových regionů Iberského poloostrova v době Visigótů i anglosaské Británie (Architektur der Randregionen, S. 97–123). Jádro publikace představují bezesporu kapitoly zabývající se sjednocující úlohou karolínského období a tzv. karolínské renesance na uměleckou produkci a stavitelství 8.–9. století včetně vyznění do otonské architektury 10. věku (Das Zeitalter der Karolinger, S. 125–159; Das Reich Karls des Grossen, S. 161–181) a sblížování různých stylových zvláštností jednotlivých oblastí starého kontinentu od severní Evropy až po Středomoří a zvláště Iberský poloostrov s královstvím Asturie prostřednictvím universa středověké Říše i celého vývoje raně středověkého stavebního umění a jeho tradic na přelomu tisíciletí, které vedlo ke vzniku románského slohu (Annäherung an das Jahr 1000, S. 183–222).

Následuje doslov zdůrazňující odkaz Karolíngů a umění i architektury jejich období pro další vývoj (Schlußwort, 223–225), chronologické tabulky rozdělené na části věnované architektuře

a politickým událostem (Zeittafel, S. 226–230), glosář (Glossar, S. 231–232), velmi důležitý soupis literatury (Bibliographie, S. 233–234) obsahující 131 titulů základních prací, rejstříky v knize uvedených i prezentovaných staveb (Register–Bauwerke, S. 235) a osob (Register–Personen, S. 236), a také seznam původu vyobrazení včetně autorských práv (Danksagung und Abbildungsnachweis, S. 237).

Publikace se vyznačuje, jak je tomu u podobných edičních počínů již tradiční, velmi vysokou polygrafickou úrovní, grafickou úpravou a vybavením. Kladem je zejména množství plánů a rekonstrukcí objektů v axonometrických pohledech s řezy. Textová část odpovídá charakteru i populárnímu zaměření celé řady. Důraz je kladen především na určitý syntetizující přehled základního vývoje v širokých historických souvislostech, jeho jednotlivé elementy a ukázkové špičkové objekty hlavně na teritoriích Itálie a Francie, ale i dalších oblastí včetně Britských ostrovů, severní Afriky, Iberského poloostrova a od doby Karolingů i Německa. Také poměrně značný prostor daný původem autora, který mají v knize ukázky vývoje raně středověké architektury z území Pyrenejského poloostrova, je spíše ku prospěchu, neboť tato oblast je většinou v pracích tohoto druhu opomíjena na úkor „tradičních“ příkladů z jižní a západní Evropy.

Zdeněk Měřinský

Středověké sklo v zemích Koruny České. Katalog výstavy uspořádala Eva Černá. Most, Ústav archeologické památkové péče SZ Čech 1994, 135+24 str. vloženého něm. textu, množství vyobr. v textu, 6 bar. fotografických příloh.

Obsáhlý katalog, který podává momentálně nejucelenější obraz o českém a moravském středověkém skle včetně širších souvislostí historického vývoje, současného stavu bádání o sklářském řemesle vrcholného středověku, katalogu nálezů a nalezišť i přehledu nejdůležitější literatury. Katalog vyšel u příležitosti stejnojmenné výstavy realizované v roce 1994 Západočeským muzeem v Plzni za spolupráce některých dalších členů Sklářské odborné skupiny. Obsahovala vybraný materiál z větších nálezových souborů získaných archeologickými výzkumy a postupně byla instalována i v dalších městech (Liberec, Náchod, Louny, Brno). Výstavní exponáty zapůjčila řada institucí a výstava oproti svému názvu „Středověké sklo v zemích Koruny České“ byla zaměřena pouze na nálezy z Čech a Moravy. Její hlavní záměr spočíval v předvedení co nejucelenějšího výběru tvarové škály středověkého skla na tomto území ve dvou časových horizontech od 13. do poloviny 14. století a po polovině tohoto století do konce 15. věku, a zároveň měla ukázat jak v závislosti na čase ubýval podíl cizích importů ve prospěch výrobků domácí proveniencce. Tomuto výstavnímu záměru je podřízena i skladba katalogu. Ten však podává i širší pohled na celou problematiku. Kromě dvojjazyčného německého a českého Úvodu editorky Evy Černé (s. 11–14) zaměřeného především na dějiny bádání o českém středověkém skle a informace o nejdůležitějších souborech a jejich nalezištích je rozdělena do tří hlavních částí. První část (s. 17–37) obsahuje stať k dějinám středověkého sklářství. F. Kavka (s. 19–23) stručně naznačuje historický kontext doby ze které v katalogu prezentované sklářské výrobky pocházejí, D. Hejdová (s. 25–29) osvětluje postavení českého středověkého sklářství ve spektru středověkých řemesel, zejména v evropském kontextu i v sociální struktuře společnosti, a E. Černá (s. 31–37) informuje o výrobě skla v Čechách v období vrcholného středověku. Počátky českého sklářství lze hledat nejspíše v 2. pol. 13. stol. a v současnosti máme registrováno 49 lokalit se sklářskými hutěmi, z toho dvacet je doloženo archeologicky. Stručně naznačeno je i vybavení sklářských hutí a technologie výroby